

KOIVISTON viesti

Nro 11 Marraskuu 2009

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Ennakkonäytöksessä Suomenlahden sisaret tapasivat toinen toisiaan.

Veikko Ilmasti auttoi Imbi Ojaa löytämään siskonsa, joka oli paikanpäällä todistamassa Viron miehitystä. Elokuvan ennakkoesityksessä yksi illan päättäjistä Laila Auer yhdessä Veikko ja Monika Ilmastian kanssa.

Elokuvan tuottaja on elokuva-alan moniosaaja Tiina Butter, jonka juuret ovat Koiviston Saarenpäästä ja Lehtiniemestä. Omat, läheisten ihmisten kautta todeksi tulleet kokemukset auttoivat myös tätä Eeva-Liisa ja Johannes Samulin pojantytärtä ymmärtämään elokuvan perin inhimillisiä kohtaloita.

Karjalan Kannaksen evakuointisuunnitelmista 1922-1939

Marraskuun lopulla tulee 70 vuotta talvisodan alkamisesta ja sitä seuranneista evakuoinneista. Lieneekin paikallaan tutustua maassamme 1920-1930-luvuilla tehtyihin evakuointisuunnitelmiin.

Vuodesta 1917 alkaen oli yleisesikunnassa tutkittu Karjalan kannaksen puolustusta ja tehty puolustussuunnitelmia, mutta esimerkiksi pääpuolustuslinjan sijainti oli vahvistamatta.

Vuonna 1919 kenraalimajuri Oskar Enckell nimitettiin yleisesikunnan päälliköksi. Hänen toimestaan määriteltiin pääpuolustuslinja ja aloitettiin sen linnoittaminen. Pääpuolustuslinja alkoi Humaljoen lahden pohjukasta kohti Laatokkaa.

Pelättiin Venäjän hyökkäystä ja mahdollisen sodan jalkoihin jäävän Kannaksen väestön tilanteeseen kiinnitettiin huomiota. Ensimmäinen maailmansota oli osoittanut, ettei rauhanaikainen toiminta voinut jatkua sotatoimialueella, vaan siviiliväestö oli siirrettävä rajan läheisiltä alueilta jo sodan aikana.

Evakuoinnin katsottiin kuuluvan siviiliviranomaisille, joten yleisesikunta pyysi vuoden 1922 alussa sisäasiainministeriötä toimipiteisiin evakuointisuunnitelmien laatimiseksi Kannakselle

koskien pääpuolustuslinjan ja rajan välistä sekä noin 10 km pääpuolustuslinjan takana olevaa aluetta. Näin Koivistokin kuului evakuointialueeseen.

Koska evakuointiasiat olivat täysin uusia siviiliviranomaisille, yleisesikunta laati "Karjalan Kannaksen evakuointisuunnitelma"-nimisen muistion, joka antoi evakuoinnista selkeän kuvan ja perusteelliset ohjeet suunnitelmien tekoon.

Evakuointi jaettiin jo sodan aikana tapahtuvaan vapaaehtoiseen ja sodanjulistuksen jälkeen viranomaisten suorittamaan pakolliseen osaan. Sen suunnitteluun ja suorittamiseen määrättiin sisäasiainministeriö alaistensa lääninhallituksen ja nimismiesten välityksellä. Myös rajavartiokomentantti oli toiminnassa mukana. Jokaiseen pitäjään perustettiin jo rauhanaikana evakuoimiskomisio. Suunnitelmat oli pidettävä rauhanaikana siviilihenkilöiltä täysin salassa, minkä määräyksen liiallinen korostaminen aiheutti usein hankaluuksia.

jatkuu sivulla 6

Kuvat Leena Rossin kirjasta Koivistolaiset evakossa

Suomenlahden sisaret

Ohjaaja Imbi Pajun uusi psykohistoriallinen dokumentti Suomenlahden sisaret saa ensi-iltansa marraskuussa Helsingissä, Tallinnassa ja Brysselissä. Elokuva kertoo sisarkansojen sisarten erilaisista ja yhdistävistä kohtaloista 1920-luvulta lähtien. Koivistolaiset naiset ovat vahvasti elokuvassa mukana. Elokuvan päähenkilöistä koivistolainen Laila Auer oli pikkulottana kutsuvierailulla Virossa miehityksen päivänä. Elokuvan tuottaja Tiina Butterin suku on Koivistolta.

Elokuvasa suomalaiset ja virolaiset lotat kertovat rajat ylittävistä yhteistyöstään 1920-luvulla ja naisten ylläpitämän ainutlaatuisen siviilipuolustuksen kohtaloista toisen maailmansodan aikana. Naisten kertomuksista heijastuvat totalitarismin voittokulku 1930-luvun Euroopassa, massapsykoosit ja sotilaalliset kuviot Neuvostoliitossa ja natsi-Saksassa.

Dokumentti yhdistää henkilökohtaisen ja historiallisen sekä ti-

vistaa ajan hengen ja tunnelman. Imbi Pajun tv-dokumentissa Suomenlahden sisaret esiintyvät vanhat naiset ovat kokeneet menetyksiä ja katastrofeja, mutta he antavat myös toivoa ja lohtua. Ystävyden ja lojaaliuden prismasta heijastuvat sodan, diktatuurin ja väkivallan mekanismit. Vaikeneminen ja häpeä eivät ole pääosassa näiden rauhallisten naisten kertomuksissa, jotka muodostavat ylistyksen kunkin ihmisen ainutlaatuiselle

arvolle ja pyrkimyksille toivoon ja oikeudenmukaisuuteen.

Imbi Paju, toimittaja, kirjailija ja elokuvantekijä, on saanut osakseen kansainvälistä huomiota elokuvallaan (2005) ja kirjallaan (2006) Torjutut muistot. Siinä kuvataan Viron neuvostomiehitystä, karkotuksia, stalinismin terroria ja vankileirien todellisuutta, jotka koituivat Pajun oman äidin osaksi. Imbi Paju on palkittu elokuvantekijänä juuri taitavasta tavastaan välittää kuvin traumaattisia tunteita, joita ei voi sanoin kuvata.

Tuottaja Tiina Butter avasi ennakkonäytöksen lainaamalla Einsteinin sanoja: "Maailma on paha paikka. Ei pelkäästään pahojen ihmisten takia, vaan myös hyvien ihmisten vaikenemisen vuoksi, kun he katsovat pahuutta vierestä tekemättä asialle mitään". Tiina Butter ja Imbi Paju eivät

ole katsoneet sivusta. Kolmen vuoden työn tulos kertoo vaikeistakin asioista väistämättä, rohkeasti kohdaten. Suomen ja Viron kohtaloissa on paljon yhteisiä, mutta myös erilaisia piirteitä. Omaan kohtaloonsa keskittyneenä jää helposti huomaamatta muu lähelläkin oleva tuska. Historiaa kirjoitettaessa yksittäisten ihmisten kokemukset ja tarinat jäävät helposti sankaritarinoiden varjoon. Kuten elokuvassa sanotaan letut ja hillo ja harmaat silmät unohtuivat kun historiaa kirjoitetaan.

Dokumenttielokuva esitetään Suomen televisiossa FST5:llä suomeksi tekstitettynä 30.11 klo 21.50, uusintana 5.12 klo 14.25

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Hienoja ihmisiä

Olen koko ajan enemmän ja enemmän innostunut ja kiinnostunut historiasta, kulttuurihistoriasta, kirjoista, menneestä. Suomenlahden sisaria kuvaavassa dokumentissa suomalaisten tarinat olivat tutumpia virolaisten kohtaloiden yllättävyyden paljastaessa kovin huonon lähialueiden historian tuntemukseni. Onneksi kirjojen, elokuvien, tarinoiden avulla voin menneeseen tutkimusmatkoja tehdä.

Pidän myös siitä, että omien kokemusten kautta asioiden ymmärtäminen helpottuu. Olen suorastaan innoissani siitä salapoliisityöstä, mitä saan nyt tehdä yrittäessäni rakentaa pienoismallia Penttilän Heikkilän talosta. Oikeasti puuhaani voisi kutsua nukkekodin rakentamiseksi ja askarteluksi. Vielä selvitystyö on ollut helppoa. Olen voinut soittaa tädeilleni. Heiltä löytyy muistikuvia, valokuvia, piirroksia. Mitä en saa varmuudella selville, voin keksiä itse tai taas tutkia muita aikalaiskuvia ja kirjoja. Äläkä ole Mirja huolissasi, palautan kyllä valokuvat.

Pidän kovasti myös museoista. Käyn niissä usein, ja jaksan uppoutua tavaroiden välittämiin tarinoin. Ehkä tuotesuunnittelijan työni on tehnyt minut erityisen esinekeskeiseksi. Esineisiin liittyy niiden muodon ja olemuksen lisäksi aina tarina, joka tekee ne joko merkityksekkäiksi tai turhiksi. Evakkoon lähdön muistojuhlaan tai jouluunkin valmistaudun tavaroiden kautta. Mitä esineitä pitäisi olla, jotta tunnelma olisi aito ja autenttinen. Materialistiksi en tunnustaudu, mutta aikamoinen esineihminen taidan olla.

Siksi olinkin myönteisesti yllättynyt, että koin suurta, koivistolaisuuteen liittyvää mielihyvää nykyhetkestä ja ihmisistä. Kun Imbi Pajun elokuvan ensi-illassa naistenhuoneen käsienspesupaikalla tutustuin iloiseen, pätevään, mukavantuntuiseen ihmiseen, joka tietämättä taustoistani kertoi jo toisessa lauseessa koivistolaisten juurien vaikuttavan hänenkin elämänarvoihinsa, tai kun museokäynnillä tutustuin fiksuihin ja filmaattisiin veljeksiin, jotka tyyneellä ylpeydellä kertoivat sukunsa tarinaa omanaan, olin enemmän innostunut tästä kohtaamisesta tässä ja nyt kuin itse kiehtovasta tarinasta. Edelleen on ihmisiä jotka tekevät työtään, elävät tätä nykyistä arkea ja joiden olemukseen ja elämään merkittävästi vaikuttaa se, että he ovat myös koivistolaisia. Koivistolaisuus ei ole vain historiaa ja menneiden sukupolvien tarinoita, koivistolaisuus on nykyisyydessä vahvasti vaikuttavaa todellisuutta. Hienoja ihmisiä, hienoja koivistolaisia ihmisiä, on joka puolella ja se on hienoa.

Hartaast'

Antakaa lasten olla, älkää estäkö heitä

Pikkutyttömme on jo 6-vuotias, ylpeä esikoululainen. Kävimme hänen kanssaan hiljan läpi kohdat, jotka kertovat Jeesuksesta siunaamassa lapsia. Matteus (19: 13 - 15) kertoi asiasta seuraavasti:

"Jeesuksen luo tuotiin lapsia, jotta hän panisi kätensä heidän päälleen ja rukoilisi. Opetuslapset moittivat tuojia, mutta Jeesus sanoi: "antakaa lasten olla, älkää estäkö heitä tulemasta minun luokseni. Heidän kaltaistensa on taivasten valtakunta." Hän pani kätensä heidän päälleen. Sitten hän lähti sieltä."

Missään näistä kohdista ei sanota, kuka lapset toi. Olemme vain ajatelleet, että äidit siellä ovat aktiivisia ja opetuslapset estelevät. Saattoivat hyvin olla äitejä. Mutta saattoivat olla isiäkin tai isoisia. On oikeastaan mukava ajatella isien kapinaa: "Nyt nämä lapset viedään Jeesuksen luo!" Tai kummeja, naapureita, hoitotätejä, isoäitejä.. Sitä ei kerrota.

Jeesus sanoi, antakaa lasten olla. Hänellä ei ollut kiire. Hän ei sallinut vain pientä käväisyä luonaan. Hän halusi, että lapset saavat olla hänen luonaan,

Markus (10: 13 - 16) kertoo näin:

"Jeesuksen luo tuotiin lapsia, jotta hän koskisi heihin. Opetuslapset moittivat tuojia, mutta sen huomattessaan Jeesus närkästyi ja sanoi heille: "Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. Totisesti: joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse." Hän otti lapset syliinsä, pani kätensä heidän päälleen ja siunasi heitä."

Raamatussa ei monesti kerrota, että Jeesus olisi suuttunut. Tarvittiin ilmeisesti hyvin tärkeä asia, ennen kuin hän edes närkästyi. Tällainen asia oli lasten torjuminen Jeesuksen luota. Jeesus todella arvostaa lapsia.

Jeesus asetti lapset Jumalan valtakunnan vastaanottamisen malliksi. Lapsi ottaa hyvää vastaan ansaitsemattaan. Kykenemättä korvaamaan saamaansa hoitoa. Vaikka kiljuisi koliikkia kuinka pitkään, saa silti ruokaa, lämpöä, syliä. Vaikkei ota lainkaan huomioon sopivaa aikaa tai keskustelun kulkua, saa mitä tarvitsee. Ilmaiseksi, ansiottaan, maksamatta takaisin. Näin Jumala haluaa, että Hänen valtakuntansa otetaan vastaan. Lapset tulivat, kun toiset toivat. Ainakin osa oli hyvin pieniä, kuten kohta huomaamme Luukkaan kertovan.

Lasten tuojat toivoivat yltiöpäisesti, että Jeesus koskettaisi heidän lapsiaan. Että hän laittaisi kätensä heidän päälleen. He uskoivat, että näin virallinen, autoritaarinen kosketus olisi siunaukseksi, onneksi heidän lapsilleen. Ja mitä Jeesus teki? Vastasiko hän uhkarohkeaan toiveeseen? Hän otti syliin! Sen lähemmäs ei voi lasta päästä. Sen turvallisemmin ei voi kohdata, eikä lapselle tutummin. Syliinottaja laittaa itsensä likoon, varsinkin jos kiipeileviä lapsia on paljon. Siinä ollaan kasvot yhtä korkealla; kasvokkain, vaikka ollaankin eri kokoisia. Siinä kuulee sylissä pitäjän sydämen sykkeen. Sinne, Jeesuksen syliin..

Luukkaan (18: 15 - 17) kertomus samasta asiasta:

"Jeesuksen luo tuotiin myös pieniä lapsia, jotta hän koskisi heihin. Tämän nähdessään opetuslapset moittivat tuojia, mutta Jeesus kutsui lapset luokseen ja sanoi: "Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. Totisesti: joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse."

Jeesus kutsui itse lapset luokseen. Hän ei ollut vain passiivinen suostuja ja ristiriidan sivusta seuraaja. Hän halusi varmistaa, että kaikki tietävät, että hän todellakin haluaa lasten tulevan luokseen. Että hänestä oli erittäin oikein, että lapset tuotiin. Että ei ole kyse vain siitä, että tuoja änkeävät. Vaan siitä, että hän itse haluaa, kaipaa lapsia luokseen.

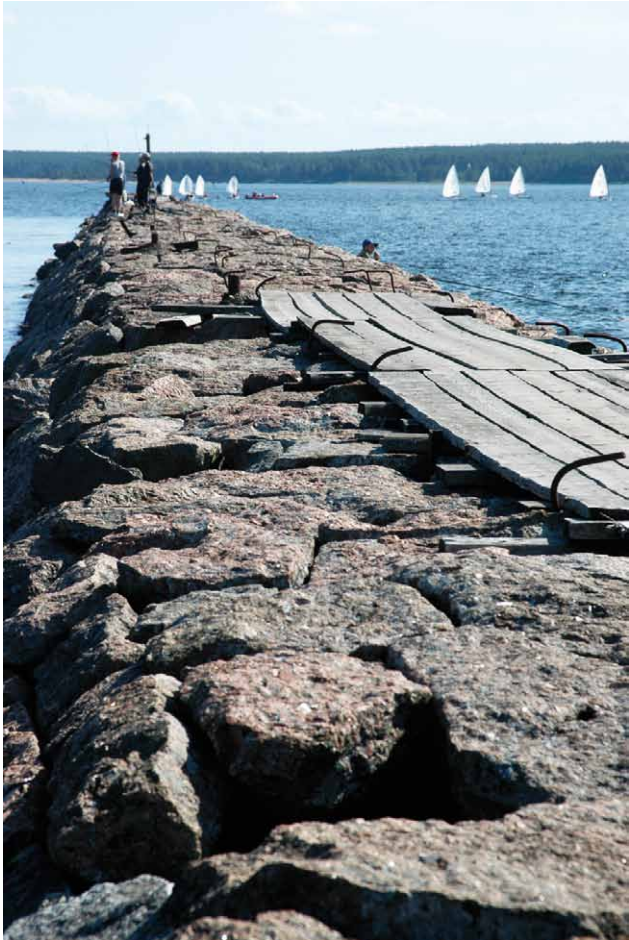
Samalla Jeesus muutti tilannetta niin, että lapset itse pääsivät päättämään, haluavatko he tulla Jeesuksen luo. Aikuiset olivat kyllä tuoneet heidät paikalle. Nyt heitä itseään kutsuttiin, he päättivät, lähestyvätkö. Tietenkin pienen lapset päätöntäkyky on rajallinen. Oman kykynsä rajoissa jokainen päätti oman suhtautumisensa Jeesukseen. Vauvakin oloutuu toisen syliin ja toisen syliin ei.

Mitä näistä kohdista voi päätellä, mitä Jumala haluaa meidän tekevän?

- Pikkutyttö: "Ei saa estää lapsia pääsemästä Jeesuksen luo."
- Äiti: "Jumala haluaa, että lapsia viedään Jeesuksen luo."

Lopuksi pikkutyttö alleviivasi mielestään tärkeimmät kohdat jakeista. Olen merkinnyt tekstiin ne, jotka on alleviivattu violetilla, tärkeimmällä värillä.

Kaisa Koivula

Terveisiä varapuheenjohtajalta!

Myö ollaan seuran johtokunnass sovittu, et mie hoian tois-
taiseks meä jäsenasioita. Yritän pittää huolta siitä, et jäsen-
luettelo on ajan tasall, nimittäin:

- 1) että siinä on jokaisen jäsenen nimi ja oikea osoite,
- 2) ettei listassa ole enää poisnukkuneita eikä sairauden,
korkean iän tai muun syyn takia Koivisto-Seurasta
eronneita,
- 3) että kaikki seuran jäseniksi haluavat saavat tarpeellista
tietoa ja ohjeet liittymistä varten,
- 4) että, jos jäsenmaksu on sattunut unohtumaan syystä tai
toisesta, asianomainen saa asiasta muistutuksen ja
mahdollisuuden hoitaa asia kuntoon.

Pyydänkin Teitä ystävällisesti ilmoittamaan minulle:

- jos nimenne tai osoitteenne on muuttunut,
- jos läheisenne on kuollut,
- jos olette (läheisenne on) eronnut Koivisto-Seurasta,
- jos haluatte liittyä Koivisto-Seuraan.

Kiitos tiedoista jo näin etukäteen!

Minuun saa yhteyden puhelimitse: 050-5165651,
sähköpostilla: tuula.koppinen@kolumbus.fi
tai osoitteella: Rauhalanpuisto 10 B 36, 02230 ESPOO

Hyvää syksyä kaikille Koiviston Viestin lukijoille!
Terveisin, Tuula Koppinen

Miehä oon rikas !

*Miull' on karjalaiset juuret
oon saant syntyy Koivistolla
si ei oo paikkana mikään nolla
Miulla on lämpimän tuvan muisto
ja oman kauniin pihan,
vaik ei olt nii hieno ko puisto
Mie hellin muistoja karjalaisen ruuan
ja luonnonkauniin kylän,
luojan luoman kauniin taulun,
iloisesti helkähtävän karjalaisen laulun.
Mie rakastan juhliä pitäjän
siell' näkyy taas karjalaisuus itävän.*

*Mitehä ois käynt muun Suomen
jossei karjalaiset ois olleet heijän huomen.
Myö heille uutta verta tuotii
ja lapsii hyvät geenit luotii !
Tänne evakkoo ei itkemää tulla
vaa opetettaa kaikil' mikä on piirakka
mikä pulla.
Mie ossaan itkee, nauraa ja suuttuu
ossaan syvvä hapalohkoo, kaurakiisseliä
ja tattarpuuroo,
se taito näilt muilt heimoilt puuttuu.*

*Mite paljo on saant nähbhä Suomee
kuulla hyvää ja pahhaa
maistaa uusii ruokii
nii et nipistel mahhaa.
Mite hassunkurisiä sannoit oon oppint
sitä ei ois olt, jos ei evakkoo jouvuttu
ja monel puolel pompittu.
Se varmast sivistä minnuu ja muita.
Sitä vartheha mie rikas oon
kun lasen kaik' kokemukset yhteen kekoon.
Kirsti Laaksonen. Runo esitetty
Koiviston juhlilla Piikkiössä*

Rakkaamme

Aili Katri HARTOLAHTI

s.16.09.1919 Koivisto
k.26.10.2009 Porvoo

*Oli Sullä sydän niin lämmin ja hellä,
oli siellä paikka meillä jokaisella,
mitään et pyytänyt kaikkesi annoit,
meitä aina muistit, huolta kannoit.
Kauniit muistot voimaa antaa,
surun suuren hiljaa kantaa.*

Reijo ja Hannele
Janne, Minna, Nooa ja Neelia
Johanna ja Visa
ystävät ja sukulaiset perheineen

Siunaus toimitettu hiljaisuudessa läheisten läsnäollessa.
Kiitokset osanotosta. Lämpimät kiitokset myös kaikille niille,
jotka myötäelivät ja auttoivat mummia.

Rakkaamme

Aila Margit Natalia ANTTONEN

o.s. Tähkäpää

* 09.08.1924 Kuolemajärvi
† 27.10.2009 Ikaalisten terveyskeskus

Kiittäen ja kaivaten
Jorma
Heikki ja Marja-Terttu
Tatu, Lari ja Riku
Oili ja Pyry
veljet perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

*Äidit vain, nuo toivossa väkevät,
Jumalan näkevät.
Heille on annettu
voima ja valta
kohota unessa pilvien alta
ja katsella korkeammalta.*

Lauri Viita

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

– Puheenjohtajalt' iteltää –

Tapahtumien syksy

Syksy on ollut ainakin minulle tapahtumien aikaa.
Lokakuussa Koivisto-Seuran johtokunta tapasi toimi-
kuntien sekä paikallis-, kylä- ja sukuseurojen edus-
tajat Porvoon Vanhamoisiossa. Kuun vaihteessa sain
olla mukana Karjalaliiton Suku- ja Karjala-risteilyllä
Tukholmassa ja viime maanantaina ensi-illassa ihas-
telemassa virolaisen Imbi Pajun ohjaamaa elokuvaa
Suomenlahden sisaret. Toki paljon muitakin tapah-
tumia on kohdalleni osunut syksyn aikana, mutta
nämä kolme liittyvät kaikki ainakin jollakin tavoin
Koivisto-Seuraan.

Vanhamoisiossa johtokunta kuuli seuran toimi-
kuntien työskentelystä ja aikaansaannoksista sekä myös
niiden toiveista tulevaa toimintaa ajatellen. Ja paljon
olikin odotuksia. Toimikunnat ilmaisivat tyytyväisyy-
tensä siitä, että johtokunta on asettanut varapuheen-
johtajansa niiden yhteyshenkilöksi ja toiminnan ensisi-
jaiseksi tukihenkilöksi. Kyläseurojen edustajat totesivat
seurojen tekevän sellaista työtä, että johtokunnan toi-
vottiin ainakin kerran vuodessa järjestävän tilaisuuden,
jossa kyläseurat voisivat tehokkaasti paneutua yhteisiin
ongelmiin sekä kokemusten ja ajatusten vaihtoon.
Näin voitaisiin nykyistä paremmin yhdessä suunnitel-
la toimintaa. Harras toivomus oli saada kyläseuroille
yhteinen tapahtumakalenteri nettiin.

Yhteisenä huolenaiheena koettiin Koivisto-juhlien
tulevaisuus. Jatkuvuutta pidettiin ehdottoman tärkeä-
nä ja myös kaksipäiväisyys koettiin välttämättömänä
jo senkin takia, että juhlat tarjoavat paikallis-, kylä- ja
sukuseuroille sekä toimikunnille erinomaisen foru-
min pitää myös omia tapaamisiaan. Yhtä mieltä oltiin
siitä, että ellei paikallisyhdistykset yksin kykene juhlia
aikaansaamaan, on syytä yhdistää voimat ja koota ne
yhteistyössä. Käydyn keskustelun perusteella ainakin
lähivuodet näyttävät olevan turvattuina. Ensi kesänä
kokoonnutaan Mäntsälässä, ja heti tapaamisen jälkeen
vahvistivat lahtelaiset tiedon, että vuoden 2011 Koivis-
to-juhlat pidetään Lahdessa. Kipinä syntyi myös monen
muun paikallisen seuran edustajien ajatuksissa, joten jäi
sellainen kuva, että juhlat jatkuvat vielä pitkään.

Karjalanliiton Suku- ja Karjalariisteilylle oli ko-
koontunut runsaat sata aktiivista liiton toimijaa. Itse
olin alustamassa sukuseuratoimintaa ja esittelemässä
Sukuseurojen Keskusliittoa. Risteilyn keskeisenä tee-
mana oli viestintä, jota pohdiskeltiin liiton strategian
pohjalta dosentti Juhani Wiion alustamana. Töitä teh-
tiin aktiivisesti eri pajoissa ja henki näytti olevan hyvä.
Pari risteilypäivää olivat mielenkiintoiset ja antoivat
paljon uusia ajatuksia ja ideanpoikasia.

Viikon kohokohta oli nähdä Imbi Pajun elokuva
Suomenlahden sisaret. Se kertoo elävästi ja osin au-
tenttisestikin Viron ja Suomen lotista. Dokumentti
yhdistää mielenkiintoisella tavalla Viron ja Suomen
kohtalot ja kertoo myös maiden välisestä yhteistyöstä.
Haastateltavina on pikkulottina aktiivisesti toimineita
naisia. Tämä noin tunnin mittainen elokuva kan-
nattaa katsoa, kun se esitetään 30.11.2009 klo 21.50
FST-kanavalla. Se tuskin jättää ketään kylmäksi.

Hyvää joulun odotusta kaikille
Juha-Veikko Kurki

**Suomen
Koivisto-Seura r.y.**
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdysseiteinä
- järjestää kotiseututilaisuuksi
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liitty-
vää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Juha-Veikko Kurki
Koivistontie 2 C, 02140 Espoo
puh. 09-541 6751, 0400-601 838
Varapuheenjohtaja, Tuula Koppinen
Rauhalanpuisto 10 B 36, 02230 Espoo
puh. 050-516 5651
Sihteeri, Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1A2,
02280 Espoo. puh. 0440-501 806
virpi.huhtanen@kolumbus.fi
varalla Risto Kaukiainen, Helsinki
Taloudenh. Karjalan Tilikeskus/Patrikainen
Ratakatu 47, 53100 Lranta p.05-5448850

Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040-564 9341
Taidetoimikunta, Leena Airaksinen pj
Metsäpirtintie 10 A 1, 02130 Espoo
puh. 050-548 1601
Senioritoimikunta, Helge Teikari pj
07190 Halkia
puh. 019-664 8112
Hallituksen muut jäsenet:
Hannu Veijalainen, Lahti. 03-228 5621
varalla Raimo Kyytsönen, Mäntsälä

Eero Ahtikari, Piikkiö. 050-525 5174
varalla Airi Saarinen, Turku
Seppo Mäkinen, Anjalankoski. 040-506 0430
varalla Martti Karvonen, Kausala
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400-800 752
varalla Pertti Hämäläinen, Espoo
Riitta Nurmi, Porvoo. 041-455 8885
varalla Marja-Leena Montonen, Porvoo
Hanna Silfver, Piispanristi. 02-243 2940
varalla Tuula Agge, Parainen
Tuula Raukola, Kotka. 044-522 8098
varalla Mirja Haapanen, Hamina

Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Sirpa Taskinen
Intiankatu 11, 00560 Helsinki
puh. 09-797 011
Säätiön asiamies Pertti Hoikkala
Vanha Veckjärventie 11, 06150 Porvoo
puh. 040-583 5397
koivisto-saatio@kolumbus.fi

Sukumatkalla Koiviston Saarenpäässä

Elokuu ensimmäise päivä iltaan aurinko laski Koivistosalme tyynne vee yläpuoleel, tavoitteel hittaast Kuninkaanieme puija latvoi Patala kylä reunaas. Sen kebrä painu sit vähitelle kokonaa näkymättömii, valais viel hetke aikaa Ravitsa saare, sekä manteree puoleel olevan Penttilä kylän korkiampi mäkki kuppees kasvavii puije latvoi ja piiloutu sit niiltäkii, mut jätti kuitekii maiseman viel valosaaks. "Ruiskuppi"-nieme kyles oleva Kaukaiase lahti alko vähitelle tummuu, ko se ol jo enne auringo laskuu jäänt toisees rannaas kasvavii pitkii puije varjoo.

Sitä auringo laskuu siin Ruiskupi niemees olliit sinä iltaan katselemaas kymmänä henkine joukko koivistolaisii Kaukaiase ja Mäkeläise sukkuui kuuluvii kotiseuteretkeläisii. Hyö olliit jo eilliseen iltaan tulleet Koivusaaree ja majailiit Saarepää kyläs olevaas hotelli Vilhelmiis, tehneet päivä aikaan polkupyörätken Kiili rantaa ja jotkuut viel Suurjärveelkii, tai Hyttölää. Päivä aikaan ol tutustutu monnii Saarepää kylä näkymii ja etekii linnakkee kasarmii, sekä etsineet patterii sijaintii. Sielthä ne löytyit metsä keskeelt, ko oli rämmitty osittai tiettomii ja poluttomii pusikkoi.

Ahtikari Eero selosteel kasar-mi ja patterii historiaa ja toimintaa sillo kymmenii vuosii takaperi, ko monet koivistolaisetekii niije avul siel kotiseutu puolustiit.

Mustaa kultaa

Monelaista muutakii näkymää olliit matkalaiset päivä aikaan tarkastelleet, löytäneet vanhan alakansakoulunkii. Joku löys vanhempiinsa tai sukulaiseen kotitalon tai sen paikan, Jotkuut käivät uimaaskii kylä rannaas. Toiset sil aikaa tarkasteliit kylä tapahtumii ja salme toiseel puoleel olevaas satamaas "mustaa kultaa" –öljyy lastavii suuri tankilaivoi. Siint hyö sit olliit jo lähteneekii kyläraitii pitki pyöräilemää kohti hotelli Vilhelmi ja sen antimii; - päivällistä ja mainioo sauna. Ehtiit hyö kyl matkaal poiketa tutustumaas kylä "minimarketii" ja sen tavaravalikoimii.

Puoji pitäjä oli hyvi ilone, ko nää asiakkaat ostiit melkosen määrän tavaraa. Kuka mitäkii. Harvemmi hää vissiin muullo selasta määrää kauppoi nii vähäs ajas sai aikaseeks. Ei näyttäänt mittää jonnoo olevan kaupa ovel ainakaa sil hetkeel. Vaikkei näist asiakkaist kukkaa vennäi kieltä osantkaa, ni hyväst hyö kaupa teost selvisiit. Kauppias tuli viel yhteisee kuvvaakii asiakkajensa kans.

Ruiskupi tapahtumiist

Nii! Kirjottaja huomais, et hää ol eksyint noihi muihi päivä ta-

pahtumii, - vaik asjaaha ne kaik kuuluut. Nyt pittää kuitekii viel palata takasii päi ja jatkaa viel vähä niist Ruiskupi tapahtumiist.

Matkalaiset olliit kuulleet niist Ruiskupi hienoist näkymiist, varustiit hotelliilt muutama kuohujuomapullon mukaheen ja läksiit kävelyyl. Yhe talo pihast, -siin polu varreel -, pujahti hoi seuraa mustavalkone kissa. Ko hyö sitä siin silitteeliit, ni se läks hoiit saatelemmaa sinne niemees päi. Ei kuitekaa peril ast, vaa jäi matka varreel johokii puskaa. Osasiithä nää menijät kyl sinne ilma tätä ystävällistä opastaankii. Sinnehä ol selvä polku.

Ruiskupi nieme käres ol talvisova aikane konekivääriasema. – Petonine pien punkker, mis jonkuu tietoi mukkaa olliit saare puolustajat viimiseeks puolustautuneet, enne saare jättämistä. Sihe tietekii tutustutti. Sit hyö avasiit ne kuohujuomapullot ja joivat maljan nii saare puolustajii kunniaaks, ko sikskii, et olliit päässeet näihi maisemii ja paikkoihi tutustummaa. Ja sit hyö lauloiit kaikkii niitä koivistolaisii ja karjalaisii laului, mitä vaa mielee juolahti. Kovisto-valssi kaiku siin nii syväme pohjaast laulettuun ja nii kovvaa, et vissii kaik lähiseuvu paikalliset asukkaatkii sen kuuliit. Valokuvvii ottiit kaikin, joil vaa jonkii näköne kamera ol mukkaa sattuunt tulemaa.

Ko aurinko ol laskeent

Viimiset kuvat siint ja muist Ruiskupi näkymiist, sekä niije katselijost olliit tulleet otetuuks. ja ilta-kii rupeis vähitelle hämärtyymmää, läksiit matkalaiset kävelemmää takasii hotelliil päi. Ruiskuppi tuntu olevan saare asukkajekkii suosioos Kaks pariskuntaa tul heti vastaa. Olliit mänös sinne, mist nää sukumatkalaiset olliit just pois tulos. Oiskoha joutuneet uottelemmaa, millo hoi vuoroon ol sinne päässä.

Siin ko Ruiskupis kävijät käveliit sammaa polkuu. takasii hotelliil päi ol sama kissa taas hoiit vastaa ottamaas. Kävel siin häntä iloseest pystyys hoi mukannaa takasii kotiisa päi. Tais varmistaa, et hyö osasiit männä oikiaa suuntaa. Ystäväl-

Retkeläiset yhteiskuvassa Torfianovkan raja-asemalla rajakaupan edessä.

listä palveluu tään "Sassa" kissankii osalt. Nimi saatii kuulla siin sen kotipaika kohal mustikkoi puhistamaas olleen kissan emännält.

Auringolasku ihailijat käveliit siint hotelliil iha omi nokkinee. Kissa jäi kottiisa, eikä seuraant pitemmää. Hotelliil oli pöytä koriaan. Iltapallaa ol katettu ruokasalli, eikä sen syömistä sinä iltaan kukkaa laistaant. Pitkält aamu-puole yötä hyö siin istuit. Viimine saarees oleva ilta ol mänöllää. Ei sitä raaskiint nii lyhyveeks jättää, ko eilis-iltaa. - Sillo hyö olliit sauna jälkee nii väsyneitä, jot kukkaa ei muistaan koko iltapallaa -. Nyt hyö söivät ja haasteliit. Lauloiit välil ja taas haasteliit, enneko yks toisensa perrää vässyit ja läksiit yöpuul. Aamuul, ko hyö sievisiit tilaltaan olliit emännät jo kattaneet taas ruoksalii pöyväl monelaista purtavaa. Ja sitä ol riittävääst. Pitihä sitä ollakkii. Vast illa suus Viipuri "Pyöriäas torniis" saatais lissää.

Saepilvet kulkiit hoi iellään

Aamupala syömise jälkee rupe-siit vieraat kiittelemmää emäntii; Irinaa ja Svetlanaa hyvist rahtamentiist, ojensiit kummallekkii pienen lahjan ja metallivartisii lasikukkasi. Seuruee vanheemp ja nuoremp mies saivat koko poruka puoleest halata emäntii, matkajohtja Riston puhhee jälkee. Hyvilläähä nuo emännät niist huomio-osotuksiist tuntuut olevan. Sit olikii jo aika ruveta kamppehii kerräämmää. Aika pian tulis se sama rannikkopelastusseura kumivene noutamaa hoiit takasii kirko juurees olevaa satamaa. Just,

Risto Kaukiainen pitää kiitospuhetta Vilhelmin emännille.

ko hyö saivat kapsäkkiin kasattuu sihe hotelli eteisee, mist niitä piti auton tulla noutamaa, rupeis satamaa kaatamaal. Saare lakkais kuitekii siks, ko hoin piti lähtee kävelemmää kohti laiturii. Siin uotellessaa hyö kerkisiit jo etsii kuka millastakkii vettä pitävää ylleen, ko aatteliit, jot sen satee sekkaa pittää työtyy. Saare lakkais just sillo lähtöhetkeel. Märkii hyö oisiit taitaneet olla, jos se veen tulo ei ois nii sopivaast loppuunt. Vettä oli tult nii paljo, et tie ol yhtä ves lammikkoo. Pahempii kulppii kiertelemää hyö kuitekii selvissiit kastumatta laiturii, mihi vene jo siin samas ennättikkii. Tavarat sit vaa äkkiää vennees ja matkalaiset peräst. Siin samas lähettiikii kokka ja perä kohisten kohti kirko rannaas olevaa satamaa. Saepilvet kulkiit hoi iellään sopivaa vauhtii,

nii et ei matkaalkaa kastuttu.

Saavutti satamaa. Noustii laiturii. Matkabussii ei näkynt missää. Se ol kulettamaas toista ossaa sukuretkeläisii. Hyö olliit kulkeneet manteree puoleel, suvu kotikyläs Penttiläas ja muis naapurukylis, ja yöpyneet Johannekse "Lokki-hotellis." Kertokoot itse omast matkastaan. Koivisto salme toiseel puoleel käynt tään kirjottaja ei siint paljo enemppää tiijä, ko et hauskaa hoiikii ol olt.

Auto sihe satamapihhaa sit jo saapukii ja sen kans siirrytti kirko vieree. Mäntii laskemaa saareest tuotui luonnokukkii "Risti ja purje" patsaal, lauletti pari säkeistöo suvivirreest ja muisteltii sihe kirko vieree hauvattui sankarivainajii. Si viel katseltii kirko kunto. Katto ol ainakii nyt saatu uusittuu ehjääks. Vois se kirkko säily ainakii sem-

Retkeläisiä Ruiskupin niemessä, taustalla Kaukiaisien lahti.

Ruokapöydän äärellä Hotelli Vilhelmissä.

mosees kunnos, ko se sil hetkeel oli. Hiljane kiitos sil Primoskiis, - Koivusaarees - syntyneel lahjottajaal, minkä ansioost katto oli pystytty korjaamaa ja tää arvokas koivistolaisii ajoist kertova muistomerkki sai taas lissää ikkää.

Pyöriäas torniis

Lähtetii siint kirko juureest sit koh-ti Viipurii. - Turha aikasi! Usiampii mieleest ois keritty viel käyvä vaik Penttiläas. Ois ne saareeskii käyneet taas näneet minkälaiseeks se mone kotikylä ol muuttuunt. Asja huomattii kuitekii vast Viipurii, ko piti kuluttaa aikaa jossakii Sorvali valinta kauppakeskuksees, enneko Pyöree torni ravintolaas ruoka uotteel. Kerittii siin silti viel käyvä kauppahalli tavaroikii ihailemaas ja ostamaaskii kottii viemiset.

Pyörees torniis olleija syömisi jälkee lähettiikii sit kottii päi. Venäjä tulliiist pääsemise jälkee otet-

tii yhteine kuva auto ies, jot kaik matkaajat tulisiit ikuistetuuks.

Viimiset matkaajat taisiit olla koton hyvi lähel puolta yötä. Kirjottaja kyl vähä enne. Väsyttihä se semmone pitkä istumine, mut matkaast jäi silti miellyttävä olo. Siint riittää vissii pitkiiks ajoiks muistelemista. Vaik saaree ja muuaalkii Koivistoo tutustumine tuntu jäänee pahast keske, ei se mitää haittaa. Jäipähä katsottavvaa ja tutustuttavvaa viel mahdollisiil tuleviilki matkoil.

Lähtekähä muutkii sukulaiset mukkaa. Naapurukyläläisiikii mahtuu. On se mukava tutustuu muihikii Koivisto kyllii, ko vaa siihe ommaa. Saap paremma kokonaiskuvan siint, millisiis paikois koivistolaiset elliit ja assuit.

Matkaterveisii teil kaikkiil:

Ahti Kaukiainen

Koiviston kirkon tornin ”uudelleen valtaus”

Elokuun lopulla oli Karjala-lehdessä Auli Kumpusen mielenkiintoinen värivalokuvin elävöitetty tarina siitä, miten hän Kaarina Heleniuksen kanssa oli edellisviikolla kiivennyt ylös Koiviston kirkon torniin (KL 27.8.09 ”Koiviston kirkon korkea torni vallattu”).

Suomen Koivisto-Seuran puheenjohtaja Juha-Veikko Kurki esitti artikkelin alussa oletuksen, että oli kysymys ensimmäisestä kerrasta sotien jälkeen, jolloin suomalaiset ovat kiivenneet tuohon Johan Stenbäckin jyhkeän luomuksen yli 60 m korkeaan torniin.

Tiedossani on kuitenkin tapaus, jolloin jo elokuussa 1991 koivistolaiset ”valtasivat” tornin uudelleen. Teknisistä ongelmista johtuen vain en ole päässyt enemminkin asiasta kertomaan.

Serkukset Viljo Piela ja Terho ”Tani” Lehtola olivat 14. elokuuta 1991 käymässä entisellä kotiseudullaan. Mukana oli myös Tanin vaimo Kaija. Koiviston kirkolle tultuaan he huomasivat, että kirkon ovi oli jostain syystä auki. Yleensä tuolloin ei vielä kirkkoon päässyt sisälle. Sisälle kurkatessaan he huomasivat kirkkosalin lattialla suuren kasan roskia, ilmeisesti edellisillan diskon jäljiltä. Tanilla oli sekä kamera että videokamera mukana, joten täytyihän kuvaamisesta innostuneen, nykyisin jo parisenkymmentä kotiseutumatkaa tehneen kirkon palveluksiin aikoinaan osallistuneen koivistolaisen käyttää tilaisuutta hyväkseen. Koska torniin johtavakin ovi oli jäänyt auki, kolmikko lähti kiipeämään kiviportaita ylös torniin. Kivitasanteelle päästyä näytti sitä, että tie ylöspäin nousi pystyyn, koskapa ylempäs johtavista puuportaista oli kolme alinta askelmaa kadonnut. Tilalle oli kuitenkin nostettu leveähkö lankku, joten miehet päättivät jatkaa matkaan edelleen. Kaija-rouva jäi sentään tasanteelle odottamaan kaverusten paluuta.

Lankkua pitkin nousten ja hatarasta, huojuvasta puukaiteesta tukea etsien serkukset pääsivät pimeään tornin viimeisellekin tasanteelle. He avasivat tornin luukut vuoron perään siirtyen pimeässä haparoiden luukulta toiselle. Tani

kuvasi sekä kameralla että videolla ympärillä aukeavaa maisemaa, samanlaisia näkymiä kuin oli Karjala-lehden sivullakin. Välillä Tani kurottautui luukusta ulos pitkälle alaspäin, jotta

Riikka Salokannel

Aallonmurtaja Kirkon tornista nähtynä.

olisi saanut mahdollisimman hyviä otoksia.

Alemmalle tasanteelle palattuun Tani muisti, että videokamerassahan oli myös erillinen valonheitin. Kun he katsoivat lampun valossa ylös, paljastui karmea näky: siellä ylhäällä ei ollut mitään tasanetta, oli vain kapeahko lankku, mitä pitkin ”tutkimusretkeilijät” olivat taiteilleet luukulta toiselle. Horjahtaminen olisi merkinnyt viitisenkymmenen metrin lentoa ja surkeata loppua kirkkoreissulle.

Millaisiin vaaroihin kotiseutunsa menettänyt karjalainen ei antautuisikaan kotikaiupuussaan!

Jo paljon aikaisemmin, kun Koivistolla ei ollut vielä lupa käydäkään, serkukset olivat tehneet kotiseuturetken taksin kyydillä kauppalan kuraisilla teillä. Vasta, kun eteen oli ilmestynyt konepistoolein varustettu tarkastusasema, oli taksi kääntynyt kurvailemaan sivuteille ja päässyt pakenemaan matkustajineen.

Mutta sehän onkin jo toinen tarina, niin kuin Kiplingillä oli tapana asia ilmaista.

Martti Piela

Kuvat Terho Lehtolan albumista.

Eika eka keikka

Eikka ol pien poika, viisvuotias vesseli. Musiikki hää tykkäs kuulla, haitarsoitto varsinkii. - Usjast pubkes laulamaanki.

Asu naapuris rikas setä, Vaakerholmi nimeltää, Merkapteen olt ol aikanaa, nyt makkaamma joutu vaa vuoteesaa. - Kuuntel mielellää evakkopoikaa.

Eikka ”soittelemaa” kerra alko. Matkalauku tempas sylihiin. Sormet soutil ”koskettimii”, ise laulaa luritti. - Kyl Vaakerholmiil nauru maitto!

Merkapteen veet silmiis, ostaa lupas haitari palkaks ensmäse Eika keika. - Vaik haitarii ei laps saantkaa, lahjalt tuntu jo lupauskii.

Martti Piela

Ko suureks sai, osti Eikka isellee oikia haitari. Nyt o häneel monellaista soittopellii muutakkii. - Omiks tarpehiksee laulaa,

laulaa kirkkokuoroskii. Kuoro usjast heittää keikkaa, mukaan tietyst Eikkakkii. Mut ensimmäine ”soittokeikka” mielest ei mä millokkaa.

Tilausajot ja Ryhmämatkat
14-48 paikkaisilla autoilla

TT MATKAT OY

**Tapani Teikari
Pornainen
040-8291824**

**ttmatkat@pp.inet.fi
www.ttmatkat.com**

Kirjotuksi ja kuulumissii

Sivulta 1,
Karjalan kannaksen evakuointi-
suunnitelmista 1922-1939

Yleisesikunnassa arvioitiin liikekannallepanon ja evakuoinnin tapahtuvan samanaikaisesti, jolloin rautatiet olisivat pääasiassa armeijan käytössä, josta syystä evakuoiminen tapahtuisi maantiekuljetuksin ja -marssein ministeriön määräämille alueille Viipurin, Mikkelin ja Kuopion läänien ulkopuolelle. Rajapitäjien ja pääpuolustuslinjan läheiset alueet tulisi saada tyhjiksi jo vapaaehtoisessa evakuoinnissa.

Rautatiet pääasiassa

Yleisesikunta hyväksyi Viipurin läänin maaherran Lauri Kr. Relanderin sisäasiainministeriön määräyksestä tekemän evakuoinnin yleissuunnitelman vuoden 1922 lopussa. Kesällä 1924 maaherra lähetti nimismiehille heidän piiriään koskevat evakuointiasiakirjat. Ne piti säilyttää lukitussa paikassa. Liikekannanpanon tapahduttua nimismiesten olisi avattava paketti ja toimia paketissa olevien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi maaherra määräsi nimismiesten valmistamaan evakuoimiskomission jäsenten kanssa oman piirinsä evakuointisuunnitelman jakamalla työ kullekin jäsenelle kuuluviin toimipiireihin, joissa evakuointi tapahtuu komission jäsenten johdolla. Jäsenille sai kertoa suunnitelmista vain oli välttämätöntä. Jos vihollisen hyökkäys tapahtuisi niin äkkiä, ettei evakuointikuulutuksia ennätetä levittää, on ne ja suunnitelmat heti hävitettävä.

Linnoitustyöt keskeytettiin

Syyskuussa 1924 yleisesikunnan väliaikaiseksi päälliköksi määrätty everstiluutnantti A. E. Heinrichs keskeytti Kannaksen linnoitustyöt, joita jatkettiin vasta 1932.

Yleisesikunta teki vuonna 1927 uuden puolustus suunnitelman silloisen päällikkönsä everstiluutnantti K. M. Walleniuksen johdolla. Pääpuolustuslinja säilytettiin entisellään. Muuttunut tilanne vaati kuitenkin uuden evakuointisuunnitelman, joka vahvistettiin vuonna 1928.

Evakuointisuunnitelmien tarkastavaksi ja neuvoa-antavaksi sotilaalliseksi elimeksi tuli Viipurin varuskunnan liikekannallepanotoimikunta.

Uudessa suunnitelmassa evakuoidut koottaisiin ensin maanteitse keskityskuntiin, joista rautatiekaluston vapauduttua armeijan käytöstä evakuointi jatkuisi siirtämällä väestö sisä-Suomeen. Keskityskuntia olisi neljä; Säkkijärvi, Vahviala, Antrea ja Kirvu. Koivis-

tolta ja Johanneksesta evakuoitujen keskityskunnat olisivat olleet Säkkijärvi ja Vahviala. Suunnitelman mukaan maanteiden lisäksi Koivistolta ja Johanneksesta evakuointia suunnataan myös meritse Säkkijärven Vilalahteen.

Sotajoukkojen keskityskuljetusten tyhjinä palaavia junia saisi käyttää vain valtion omaisuuden - arkistojen ja vastaavien - evakuointiin, ei siirrettävän väestön kuljetuksiin.

Pian huomattiin, että sisäasiainministeriölle ja lääninhallitukselle oli ylivoimainen tehtävä kehittää evakuointisuunnitelmia, pitää niitä ajan tasalla ja suorittaa tarvittavat valmistelutyöt. Puuttui sekä työvoimaa että asiantuntemusta. Yleisesikunta perustikin Kaakkois-Suomen toimikuntanimisen elimen auttamaan 2.D:n esikuntaa evakuointiin liittyvissä asioissa. Toimikunta aloitti vuoden 1929 alussa päällikkönään everstiluutnantti K. A. Heiskanen.

Uusi yleisohje

Todettuaan, etteivät evakuointisuunnitelmat olleet ajan tasalla, toimikunta laati uudet evakuoinnin yleisohjeet ja erittäin yksityiskohtaiset, jopa esimerkein ja piirroksin varustetut ohjeet nimismiehille avuksi pitäjakohtaisten toimeenpanosuunnitelmien tekemiseen.

Toimikunta hyväksyi ohjeitensa mukaisesti tehdyt pitäjien evakuointisuunnitelmat ja nimismiehet noutivat ne kuittausta vastaan toimikunnalta Viipurista keväällä 1931. Suunnitelmat olivat nimismiesten hallussa lukkojen takana. Vain kolme henkilöä tiesi suunnitelmista. Heistä nimismies tunsu suunnitelman yksityiskohtaisesti, evakuoimiskomitean kaksi jäsentä vain osittain.

Toimikunta ehdotti yleisesikunnan päällikölle vuoden 1930 lopulla, siis ennen nimismiesten suunnitelmien hyväksymistä, muutoksia vuoden 1928 evakuointisuunnitelmaan. Yleisesikunta vahvistikin uuden suunnitelman vuonna 1931. Viipuri liitettiin evakuointialueeseen. Merkittävin muutos oli, että Koiviston ja Johanneksen evakuointiliikenne suunnataan kesällä meritse ja talvella jätse Tervajoen ja Harjuniemen satamiin. Näiden kuntien Viipurin kautta maanteitse tapahtuvasta evakuoinnista siis luovuttiin.

Toimikunta teki hyvää työtä ja oli perehtynyt evakuointiin tunnollisesti. Kuitenkin se lakkautettiin heinäkuussa 1931.

Everstiluutnantti Heiskanen esitti yleisesikunnan päällikölle vuoden 1930 lopulla, että 1929

Koiviston rautatieasema oli monen evakkoon lähtijän lähtöasema.

väliaikaiseksi perustettu toimikunta vakinaistettaisiin. Asiasta antamassaan lausunnossa kenraalimajuri Öhquist ehdotti, että toimikunnan tehtävät määrätään ja valtuudet tarkastetaan, mutta hänen mielestään toimikunta voi rauhanaikana olla ainoastaan yleisesikunnan Viipuriin sijoitettu toimisto. Tämä lausunto johti toimikunnan lakkauttamiseen..

Toimikunnan lakkauttaminen aiheutti pitkän keskeytyksen ennenkaikkea paikallisten suunnitelmien ajan tasalla pitämisessä. Tämän jälkeen Viipurin lääninhallituksessa evakuointiasioiden sotilaallisena neuvonantajana toimi 2.D:n esikuntaupseeri ollen tavattavissa joko lääninhallituksessa tai omissa esikunnassaan. Hän ei pystynyt korvaamaan toimikuntaa.

Vuosina 1932-1934 yleisesikunnassa laadittiin useita suunnitelmia evakuoinnin eri vaiheista. Niitä ei kuitenkaan allekirjoitettu, ei vahvistettu, eikä otettu käyttöön. Kun sodanuhka Euroopassa kasvoi vuosikymmenen lopulla, evakuointiasioihin kiinnitettiin jälleen huomiota.

Evakuointi Viipurinlahden yli

Syyskuussa 1938 toimikunnan upottanut kenraalimajuri Öhquist kirjoitti sotaväen päällikölle perustellusti niistä vakavista puutteista, joita Kannaksen evakuointitilanteessa oli. Häntä huolestutti Koiviston ja Johanneksen evakuointi Viipurinlahden yli. Mistä laivat? Kuka johtaa? Kuka organisoii? Hän kertoi usein ehdottaneensa parannuksia evakuointiasioihin, mutta yleisesikunta ei ole niihin reagoinut. Lisäksi hän totesi, että vuoden 1931 evakuointisuunnitelman toteutus on kokonaan siviiliviranomaisten huolena, eikä Armeijakunnalla ole sen kanssa mitään tekemistä. Yleisesikunnan operatiivisella osastolla oli muistissa Kaakkois-Suomen toimikunnan lopettamiseen johtavat syyt ja Öhquistin kirjeen

marginaaliin tehtiin siellä huomautus: "Suunnitelman valmistelu ja tarkastus kuuluivat Kaakkois-Suomen toimikunnalle. Kun tämä (AK:n vaatimukselta) lakkautettiin, siirtyi tämä tehtävä AK:lle. TP". (TP=ratsumestari Tapio Peitsara).

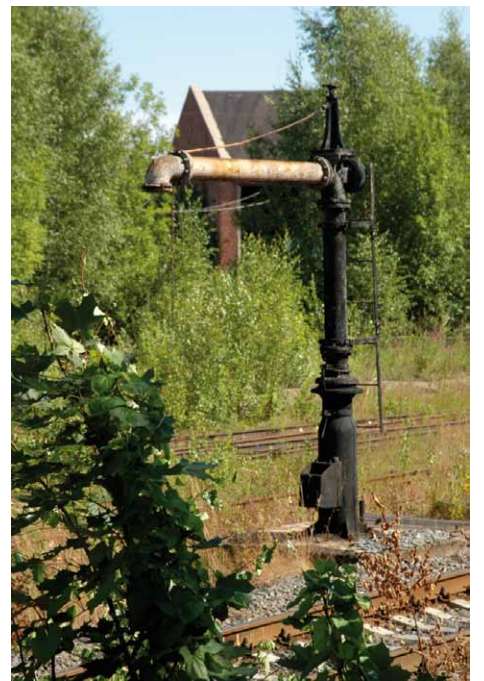
Yleisesikunnassa todettiin, että evakuointisuunnitelma on jälleen uusittava. Öhquistille annettiin tehtäväksi harkita "millä tavalla evakuointisuunnitelman toimeenpanoa varten tarpeellisten valmistelutöiden johtoelin olisi järjestettävä". Öhquistin tuli tehdä yleisesikunnalle asiasta yksityiskohtainen esitys ja samalla ehdottaa tarpeelliseksi katsomansa muutosesitykset voimassa olevan suunnitelman muihin kohtiin.

Lokakuun lopulla 1938 yleisesikunta lähetti maaherra Mannerille (läänin maaherrana vuodesta 1925) kirjeen, jossa todettiin, että evakuointisuunnitelma uusitaan ja pyydettiin muutosesityksiä työjärjestykseen ja johtosuhteisiin. Samalla pyydettiin selvitys nimismiesten evakuointisuunnitelmien valmiusasteesta.

Maaherra oli varsin pessimistinen evakuointisuunnitelmien tilanteesta. Suunnitelmat olivat puutteellisia, eikä evakuointia pystyttäisi hoitamaan tyydyttävästi.

Hän epäili mahdollisuutta Koiviston väestön ja karjan evakuoimiseen Viipurinlahden yli. Ylitys voitaisiin hoitaa ainoastaan kesällä ja parhaalla talvikaudella ja korkeintaan luoteeseen pistävistä niemistä. Pääosin evakuointi pitäisi tapahtua maanteitse Viipuri kiertäen, mutta sekin olisi teiden puutteen vuoksi kyseenalaista.

Poliittisen tilanteen edelleen kiristyttyä lääninhallitus kehotti

syyskuun alussa 1939 Kannaksen evakuointialueen nimismiehiä heti tarkastamaan evakuointisuunnitelmansa ja pitämään ne ajan tasalla.

Määräys väestönsiirtoja varten

Evakuointisuunnitelmia oli tehty vuodesta 1922 saakka aksellilla yleisesikunta-sisäasiainministeriö-lääninhallitus-nimismies. Nyt valtioneuvosto puuttui asiaan ja antoi syyskuun lopulla 1939 määräyksen väestönsiirtoja varten tarvittavien suunnitelmien tekemisestä. Valtioneuvosto laajensi evakuointialuetta kymmenellä kunnalla.

Välittömästi tämän jälkeen sisäasiainministeriö kehotti Viipurin lääninhallitusta "yhteistoiminnassa asianomaisten puolustus- ym. viranomaisten kanssa jatkamaan ja täydentämään jo vireillä olevia väestönsiirto-suunnitelmia". Nyt ilmoitettiin, että väestö siirretään Turun ja Porin, Hämeen, Mikkelin ja Vaasan lääneihin myöhemmin ilmoitettaviin kuntiin..

Voimassa olevat lait olivat varsin niukkasanaisia evakuointiin liittyvistä asioista. Esimerkiksi ei oltu määrätty kenen tehtäviin evakuointisuunnitelmien tekeminen ja evakuoinnin johtaminen kuului. Asia osin selkiytyi, kun syys-

kuussa 1939 perustettiin kansanhuoltoministeriö. Sen tehtäväksi tuli hoitaa siirrettävän väestön majoitus ja huolto.

Lokakun alussa sisäasiainministeriö päätti vapaaehtoisen evakuoinnin aloittamisesta kehottaen kaikkia niitä Viipurin, Terijoen, Kivennavan, Raudun, Metsäpirtin ja Valkjärven asukkaita, joita ei välttämättä tarvita kotiseudullaan, siirtymään sisä-Suomeen, jos heillä on siellä olipaikka tiedossa.

Lokakuun 17. päivänä valtioneuvosto päätti pakollisen evakuoinnin aloittamisesta koskien Terijoen kunnan lisäksi noin 5-10km levyistä kaistaa Kivennavan, Raudun ja Metsäpirtin kunnista. Nyt voitiin käyttää juna, koska lähes kaikki armeijan keskityskuljetukset oli tehty.

Marraskuun alussa lääninhalitus pyysi nimismiehiltä myönteisiä ja kielteisiä kokemuksia käynnissä olleista ylimääräisistä harjoituksista. Vastauksissaan lähes kaikki nimismiehet kiinnittivät kuitenkin suurimman huomionsa evakuointiin liittyviin asioihin.

Heidän mielestään mm. sotilas- ja siviiliviranomaisten välisiä valtuuksia ja tehtäviä ei oltu kyllin selvästi määrätty, autoja olisi pitänyt saada evakuointiin enemmän, lääkintähuoltoon ei oltu tyytyväisiä ja evakuointisuunnitelmia salattiin liikaa.

Monta parannusta kaipaavaa kohdetta havaittiin, mutta aika loppui kesken, sillä sota alkoi parin viikon kuluttua.

Omassa lausunnossaan Koiviston piirin nimismies K. E. Nykänen kirjoitti mm. seuraavasti: "Olisi epäilemättä ollut paikallaan, että ne poliisipäälliköt, joiden toiminta-alueilla väestönsiirrot saattavat tulla kysymykseen, olisi jo rauhallisina aikoina valtiovallan toimesta kutsuttu jonkunlaisille luentokursseille, joilla olisi selostettu väestönsiirron johtavia peruskysymyksiä, kuljetus-, huolto- yms. asioita niiltä näkökohdilta, jotka väestönsiirtoja toimitettaessa saattavat tulla kysymykseen. Kunkin poliisipiirin väestönsiirron onnistuminen tai epäonnistuminen on käytännössä jäänyt sen varaan, onko poliisipiirin päällikö kykenevä vaiko kykenemätön laatimaan kunnollisen väestönsiirto-suunnitelman ja tarpeen vaatiessa toteuttamaan sen."

Sota alkoi 30.11. ja miten meidän koivistolaisten evakuointi tapahtui, siitä seuraavassa joulukuun numerossa.

Hannu Veijalainen

Tiedot Osmo Ahokkaan kirjasta "Karjalan kannaksen evakuointi"

Kuva 1.

Eistilästä Aken Villen rannasta kuvattu maisema Ingertilään. Kuva on kaikei ainoa tai jos jollakin on kertokaa ja lainatkaa kopioitavaksi. Kuva on otettu 30-luvun alussa.

Kuva 2.

Onko kuva otettu edellisessä kuvassa olevan raittiusseuran talon edustalta ja jos ei niin mistä ?? Kuvassa ovat: vasemmalta toinen Annikki Suutari (Ake), viides Laina Agge (Karhu-Kairavuo), kuudes Aino Mannonen (Rutanen). Muista työistä ei tietoa, tunnistetut ovat syntyneet n. 1916. Jos joku tunnistaa tai voi muutenkin valaista kuvaa tai kuvan tapahtumia olisin kiitollinen yhteydenotoista:

Tuula Agge 040-522 1824 tai t.agge@mail.parnet.fi

Ensimmäinen evakkotaival

*"A työ älkää lähtekö mihikää!
Vaikk' mikä tulis, ni kottii jääkää!"
ovensuusta vielä lähteissään
mies vaimoan vannottaa, kiirehtäin
juoksujalkaa pattereille Saarenpään.*

*"Mihi myö nyt kotoont?!" äiti yrittää
lapsilaumaansa itkevää nauhoittaa.
Vaan aivan kuin varkein mielessään
huoli huomisesta alkaa voittaa alaa;
silmäkulmastaan kyyneleen pyyhkii,
lapsilta salaa.*

*"Mihi mie höijä kansaan jouvun nyt?
- seitsemä lasta ko maailmaa oon syn-
nyttänyt.-
Yks justii oppiint kävelemmää,
nuorimmaista käyn taaskii inettäm-
mää.
Mihi myö nyt omaast kotoont männää?!"*

*Vaan mentävä on! Pian pyörällään
saaren poliisi polkee kylästä kylään,
talosta taloon, majaan matalimpaan
viluista viestiään ovelta ovelle vie:*

*On kaikilla edessä evakkotie!
Ei aikaa tuntia pitempään
lähtöön valmistua jää kenellekään.
Vain välttämättömimmän saa mu-
kaansa ottaa!
Lähtöön valmiina laiva jo rannassa
oottaa.*

*Lapsilaumaansa äiti helmoihinsa kerää.
Leivinuunista evääksi pari puoliraakaa
leipää.
Hääkuvan ja kukkaron kamarista
noutaa.
Ikkusilmin lapsille jotain päälle laittaa.
Jo on aika kiiruusti mummolaan
rientää,
mierontielle kun Patalasta määrä on
lähteä.*

*Jalan, laivalla, kuorma-auton lavalla,
rekikyödyllä, härkävaunun lattialla
taittuu taival paukkuvilla pakkasilla.*

*Pikkulasten kohtaloa surressaan
bevosmies tarjoo toista rukkastaan;
sen sisällä saavat lämmitellä
kylmäkõhmeloisia pieniä kätösiään.
Yksi pojista syystä on iloissaan:
"sarkasulttaanhousut" hällä on jalassa!!*

*Majapaikasta toiseen, halki etelä-
Suomen.
Tuolla luteet, täällä täit taikka torakat
vuoteen,
taikka lattialla päällä olkien maaten,
milloin nälkää nähden, milloin syödäkin
saaden,
ees-taas, poikki kiusatun, vaivatun
maan;
löytyy lopulta sija: vanhaan pappilaan
saamme kohtaloamme jäädä odot-
tamaan:
Ikiajoiksi kodit Karjalassako lu-
vutetaan?*

*Laukaukset Mainilan - syyksemme
vieritetty?
Missä kohtalostamme näin on säädetty?
Juonet Hitlerin, Stalinin, Ribbentropin -
kansa Karjalan häädetty oloihin vier-
aisiin!
Sama heimo, jonka kodit kaupattiin
tsaarille saarella Tilsitin, sopimuksin
salaisin.*

*Siirtoväki, juuriltaan revitty,
evakkoon, diasporaan, huutolaisiksi
beitetty!
Kotikunnaatko iäksi menetetty?
Näin jatkuuko tarina Karjalan kansan?
Itseään alati toistaako historia väkival-
lan?*

Martti Piela

Hyvä evakkolapsi.

Tarvitsen juuri Sinun apuasi. Teen Turun yliopistossa kasvatustieteen alaan kuuluvaa väitöskirjatutkimusta, jonka aiheena on evakkolapsuuden kokemusmaailma. Jos olet syntynyt suunnilleen ennen vuotta 1939 ja tehnyt evakkomatkaa kerran tai kahdesti, olet juuri oikea henkilö tutkimukseen. Tutkimus on valtakunnallinen ja pyrin saamaan siihen kattavan joukon eri puolelta Karjalaa lähteneitä henkilöitä, jotka katsoivat sota-aikaa evakkolapsen silmin.

Sota-ajan kokemuksia tutkitaan monilla eri tieteenaloilla uudenaikaisista näkökulmista. Oma tutkimukseni haluaa kaivaa esiin kasvatukseen ja koulutukseen liittyviä kokemuksia: Millaista oli Sinun lapsuudessasi asettua uusille kunnalle, uusiin ihmissuhteisiin kaikkien evakkomatkojen ja muutosten jälkeen? Kun nyt elämää nähneenä ja kokeneena ajattelet aikaa lapsen näkökulmasta, millaisia ajatuksia ja tunteita se herättää? Sinun ja vertaistesi lapsuuden kokemusten pohjalta voidaan kasvatuksen historiaa osaltaan täydentää ja tallettaa sitä jälkipolvien kasvatustodellisuutta selkiyttämään.

Aikaa tapahtuneesta on kulunut paljon ja evakkolasten joukko harvenee koko ajan. Tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi toivon hartaasti, että tavoitan tällä tiedotteella mukaan mahdollisimman monia evakkolapsuuden kokeneita henkilöitä. Kyselylomake on helppolukuinen. Toivon, että olet mukana ja välität osoitetietosi minulle joko puhelimitse, sähköpostilla tai postikortilla. Postitan Sinulle syksyn kuluessa palautuskuorella varustetun kyselylomakkeen.

Osallistuminen on täysin luottamuksellista ja tietoja käytetään vain tähän tutkimukseen. Kenenkään vastaukset eivät tule yksilöidysti esille. Olen tutkimuksen tekijänä sitoutunut vaitiolovelvollisuuteen ja tieteen-tekijöiden eettisiin periaatteisiin.

Ystävällisesti yhteydenottoasi odottaen

Eeva Riutamaa
KM, psykodraamaohjaaja CP
os. Siikatie 15 C
01490 Vantaa
puh. 040 705 6966
eeva.riutamaa@nic.fi
emriut@utu.fi

Onnitteluit' ja muistamissii'

Sydämellinen kiitos kaikille teille 80v-päivääni muistaneille.
Taivaan Isä teitä kaikkia siunatkoon.

Helena Pönni

Tällä palstalla julkaisemme onnitte-
luja. Ilmoitus kuvallisena 6e.
Aineisto digitaalisena otsikolla: Koiviston viesti/onnittelut, osoitteeseen: studio@salokanneltoivonen.fi.
Muussa tapauksessa disketti, CD-levy tai valokuva osoitteeseen: Studio Salokannel & Toivonen, Hämeenkatu 5, 15110 Lahti.

Tekstiä voit liittää mukaan 90 kirjaimen verran. Kuvien lähetyksellä omalla vastuulla. Kuvat palautetaan vain jos mukana on osoitteellinen kirjekuori postimerkkeineen.

Joululahjaksi €

Koivisto pähkinänkuoressa	10,-
Koivistolaiset evakossa	25,-
Koiviston arkielämää	25,-
Koiviston merenkulun historia	8,50
Honkalaivat ja halkolastit	8,50
Koiviston historia	15,-
Länsi-kannaksen murrekirja	8,50
Sanaparsii Koivistolt	8,50
Neljännesvuosisata lottatyötä Koivistolla	5,-
Koiviston yhteiskoulu, martikkeli	5,50
Merenkävijän muistelmia	5,-
Koiviston kolmet kasvat	6,-
Kurkela-Hoikkala kuvina	20,-
Koivisto-Koivisto, laulukirja	15,-
Koivisto.vaakuna, postimerkki, I-lk	2,-

Lisäksi postimaksu

Tilaukset

Koivisto-Säätiö

c/o Pertti Hoikkala

Vanha Veckjärventie 11,

01650 Porvoo

koivisto-saatio@kolumbus.fi

Tääl' tapahtuu

Himmelikurssi

Perinnetoimikunta järjestää kaikille opinhaluisille himmelikurssin Porvoossa la 5.12 klo 10 - 16.

Kurssilla valmistetaan pyramidihimmeli.

Opettajana toimii kotiteollisuusopettaja Leena Pitkäpaasi.

Kurssimaksu on 20 e, siihen eivät sisälly materiaalikulut.

Halukkaiden tulee ennakoilmoittautua opettajalle puh.040-8293370 27.11. mennessä.

Leena Pitkäpaasi

Turun ja ympäristön Koivistolaiset.

Vietämme joulujuhlaa lauantaina 5.12.2009 klo 15 alkaen Ravintolassa Sininen Hetki, Ruohonpääntie 27, Turku.

Jouluisen ohjelman lisäksi nautimme tutuksi tulleen runsaan joululounaan noutopöydästä. Joulupukkikin saapuu lahjoineen, joten ota pieni nimetön paketti mukaan joulupukin konttiin. Joululounas 20 €.

Tule nauttimaan joulutunnelmasta kanssamme.

Ilmoittautumiset

marraskuun Kajuuttaillassa tai Airille puh. 0400-538 443

sähköposti airi.a.saarinen@gmail.com

Johtokunta

Talven ensimmäinen Viking-risteily Isabellalla 12-13.1.2010.

Lähtö tiistaina 12.1. klo 21.00 Turun terminaalista

Paluu 13.1. klo 19.35.

Hinta edelleen 24 €/henk., kun kaksi samassa A-luokan hytissä.

Hinta sisältää myös lounaan noutopöydästä ruokajuomineen, kahvi- ja pullakupongin sekä yhteisen ohjelmallisen tilaisuuden koulutusosastolla arpajaisineen.

Ilmoittautumisen kuten yllä.

Tervetuloa iloiselle risteilylle!

Johtokunta

Lahden Koivistolaiset

Evakkoon lähdön 70-v muistelutilaisuus la 28.11.2009 klo 14.00

Vesikansan ns-talolla.Ohjelmaa,ruoka-ja kahvitarjoilu.

Kuljetus Marolankadulta klo 13.30.

Tervetuloa!

Johtokunta

Kalastusmatka Koivistolle 13-14.2.2010

Lähtö lauantai aamuna ostosten teko aikaa Viipurissa majoittuminen ja ruokailu Mannolassa illanvietto hotellissa

sunnuntaina aamiaisen jälkeen pilkille hotellin edustalle.

iltapäivällä ruokailu, jonka jälkeen lähdemme kotiin.

matkan hinta 180€

hintaan sisältyy: bussikuljetus

ryhmäviisumi

majoitus 2HH huoneissa

ruokailut

ottakaa omat kalastusvälineet mukaan.

ilmoittautuminen 31.12 mennessä

Tapani Teikarille 040-8291824

Viisumia varten tarvitaan viisumianomus, yksi valokuva ja kopio passin kuvasivusta.

Passi pitää olla voimassa puoli vuotta matkan jälkeen.

Vastuullinen matkanjärjestäjä Matka Hermes/ TT Matkat Oy

Kyläkirjaseminaari la 28.11.2009 klo 10.00 – 16.00 Luumäen kunnantalo , Taavetti

Luumäen Karjalaseuran alaisessa kyläkirjatoimikunnassa (Säkkijärvi, Heinlahti – Vilaniemi) esitettiin viime talvena idea Kyläkirjaseminaarista Luumäen kunnantalolla Taavetissa. Tavoitteena on saada myös muita Kanta-Suomen kyliä sekä luovutetun Karjalan kyliä kyläkirjojen tekoon. Taavetti on keskeinen paikka kyläkirjaseminaarille niin luumäkeläisille, naapuripitäjillekin kuin kauempaa oleville. Matkan varrella on havaittu, että myös Karjalan Liitto ja luovutetun alueen monet pitäjäsäätiöt ovat eri yhteyksissä painottaneet kyläkirjojen tekemisen tärkeyttä. Aika alkaa käydä vähiin, mikäli halutaan saada kerättyä muistitietoa kylissä eläneiltä ihmisiltä.

Asian tarkempi selvittely osoitti, että kiinnostusta ja jopa tilausta kyseiseen seminaariin löytyy. Seminaarin aiottu toteutus marraskuun lopulla tuntui myös erittäin sopivalta, silloin tulee kuluneeksi 70 vuotta talvisodan alkamisesta.

Luumäen kunta suhtautui seminaariajatuksen erittäin myönteisesti, jolloin seminaari voidaan pitää kunnantalon valtuustosalissa. Seminaarin kannalta merkittävää oli saada Etelä-Karjalan Kansalaisopisto mukaan sopimaan kaavailtujen luennoitsijoiden kanssa käsiteltävät luentoaiheet ym. käytännön asiat. Kiitos arvokkaan taustatyön tekemisestä kuuluu Etelä-Karjalan Karjalaisseurojen piiriin pj:lle Paula Penttilälle.

Maksullisesta ruoka- ja kahvitarjoilusta kunnantalolla huolehtii Luumäen Karjalaseura.

Seminaariohjelma klo 10.00 – 16.00

Seminaarin avaus; Karjalan Liiton varapj Risto Kuisma Luumäen kunnan terveiset; kunnanhallituksen pj Hilka Suoantila

Kyläkirjan merkitys identiteetille; suunnittelija Terhi Willman Kyläkirja tallentaa paikalliskulttuuria; yliopettaja Urho Ylä-Outinen

Keskustelua

Tauko, maksullista tarjoilua; Luumäen Karjalaseuran ry

Ihmiset muistavat menneisyyden; yliopettaja Urho Ylä-Outinen

Suvut kylässä; sukututkija Kari-Matti Piilahti

Yhteiskunnalliset muutokset kylässä; varatuomari Ari Vainio

Kyläkirja meneillään; toimittaja Petra Ristola

Keskustelua ja seminaarin päätös

Vapaa pääsy !

Yrjö Roni

Perniön ja ympäristön koivistolaisten

pikkujoulu-puurojuhla Perniön seurakuntatalossa

maanantaina 7.12.2009 klo 18.00.

Pikkupaketti mukaan.

Tervetuloa!

Koivisto-kerhon johtokunta

Löytynyt valokuvia

Nimellä Arvi Piironen, asunut Riihimäellä sekä Oiva Piela.

Tiedustelut

Leena Pakarinen, Turku

040-8484643

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi